

Regionstyrelsen

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till förordning om digitala nät

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Finansdepartementet över Europeiska kommissionens förslag till förordning om digitala nät.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Region Stockholm har beretts möjligheten att svara på EU-kommissionens remiss av förordning om digitala nät; Digital Networks Act.

EU-kommissionen har de senaste åren kommit med nya policyprogram och förordningar för att underlätta utbyggnaden av en modern digital infrastruktur. Regler för tillståndsprocesser för att bygga och driva digitala nät lyfts till en EU-gemensam standard för att skapa tydlighet och långsiktighet för företagen. Utöver denna *harmonisering* av regelverket för digitala nät innehåller förslaget bland annat att kopparnätet ska ersättas med fibernät, ett större fokus på beredskap och resiliens, samt skydd för konsumenter och användare av digitala tjänster. Förslaget till förordning presenterar även en ny styrning när regelverket i högre grad centraliseras till EU-nivån.

Region Stockholm ser i stort positivt på förordningen då det möjliggör en effektivare utbyggnad av digitala nät i EU. Det är bra att beredskap och resiliens kopplat till både fysisk infrastruktur och cybersäkerhet har stärkts de senaste åren med tanke på omvärldsläget. Samtidigt ser Region Stockholm risker och frågetecken som behöver klargöras och omhändertas. Skyddsvärd information som enligt förslaget ska delas behöver exempelvis hanteras på ett korrekt sätt. Vissa av förslagen väcker frågor om hur den framtida konkurrensen kommer att se ut mellan större och mindre aktörer. Detta behöver konkretiseras och hanteras på ett tillfredställande sätt. Exempelvis riskerar licenser för radiospektrum utan tidsbegränsning hämma konkurrensen bland mobiloperatörer. Det är också viktigt att

Sveriges särprägel i form av ett glesbefolkat land jämfört med övriga EU tas i beaktande så att nationella, regionala och lokala åtgärder för att möta specifika behov kan genomföras.

Bakgrund

EU har under lång tid arbetat med att främja digitaliseringen i unionens medlemsländer. Under senare år har ramverk, policyprogram och förordningar antagits för att öka investeringarna för en modern digital infrastruktur, med fokus på bland annat cybersäkerhet. Dessa har ersatt flertalet äldre förordningar.

EU:s digitala decennium är det nuvarande policyprogrammet för att främja EU:s digitalisering. Den innehåller en rad mål. EU-kommissionen har tagit fram flera förordningar som ska bidra till att målen uppfylls. Region Stockholm har tidigare yttrat sig över en av dem - Gigabitförordningen (KRN 2026-0012). Gigabitförordningen (GIA) och förordningen om digitala nät (DNA) som detta yttrande rör är sammankopplade. Medan GIA avser förenkla utbyggnaden av fysisk infrastruktur för fast och mobil uppkoppling inriktar sig DNA på att förenkla telekommarknaden i EU med fokus på ekonomiska och regulatoriska hinder. Det ska bli enklare för företag att agera på en större, gemensam marknad.

Region Stockholm har nu beretts möjligheten att svara på EU-kommissionens remiss av förslaget till förordningen om digitala nät.

Förslaget omfattar:

Radiospektrum enligt harmoniserande regler

Radiospektrum är en begränsad resurs där radiosignalerna färdas på olika frekvenser. Idag har medlemsländerna i EU egna regler för hur detta spektrum ska hanteras. I förslaget föreslås gemensamma regler som leder till att samma principer gäller för alla länder. Förslaget innebär även att tidsbegränsningen för hur länge en aktör har licens att sända på spektrumet tas bort. Sammantaget ska detta leda till att radiospektrumet används effektivare och det skapas långsiktighet och tydlighet för aktörerna. Det leder även till att EU:s medlemsländer blir mer som en och samma marknad för aktörerna att agera på. Förslaget innefattar även ett auktorisationsramverk för att reglera tillhandahållandet av satellitnätverk och satellittjänster.

Harmoniserat och gemensamt anmälningsförfarande införs

Idag finns olika förfaranden när en aktör vill starta upp verksamhet i ett medlemsland. Det skapar osäkerhet och ökad administration om en aktör

vill bygga nät i flera länder. Förslaget innebär att det blir enklare att starta upp verksamhet i ett land, då ett gemensamt anmälningsförfarande införs. Tillsammans med ett harmoniserat radiospektrum förenklar det för aktörer att verka i flera länder.

Övergång till fiberbaserade nät framför kopparnät

Förslaget innefattar även regler om att det gamla kopparnätet ska ersättas av fibernät. Det berör inte Sverige, då kopparnätet i stort redan är avvecklat. I vissa fall har fiber erbjudits som ersättning, i andra fall mobil uppkoppling.

Resiliens och beredskap

DNA innehåller nya och skärpta regler för hur den digitala infrastrukturen och kommunikationen den bär ska fungera vid olika typer av störningar. Det handlar om insatser innan, under och efter en händelse.

Förslaget omfattar även en EU-gemensam beredskapsplan som ska innehålla en övergripande kartläggning av hur nätet ser ut i unionen samt rekommendationer för hur resiliensen i nätet kan stärkas.

De digitala nätverken är uppbyggda i flera nivåer; fysisk infrastruktur såsom undervattenskablar och mobila nätverk, men även molntjänster. Om någon av dessa knutpunkter slutar fungera blir konsekvenserna stora. Dessa *kritiska beroenden* är en risk som kvarstår trots genomförda åtgärder i exempelvis 5g-nätet.

Nätneutralitet och frivillig medlingsfunktion

Liksom tidigare behålls nätneutraliteten vilket innebär att all form av datatrafik behandlas lika. Trafiken ska inte kunna prioriteras eller blockeras genom att betala mer. Kommissionen ges därutöver möjlighet att specificera villkor för specialiserade tjänster, exempelvis garanterad uppkoppling för telemedicin.

Nationella myndigheter ges möjlighet att tillhandahålla en frivillig medlingsfunktion. Streamingtjänster kan generera stora trafikflöden vilket kan innebära att operatörer som driver näten behöver göra oproportionella investeringar för att hantera dessa. Medlingsfunktionen syftar till att öppna upp för förhandling och samarbete om hur kostnaderna ska fördelas.

Skydd för konsumenter och slutanvändare

Förslaget stärker konsumenters rättigheter och slår fast att alla har rätt till grundläggande tillgång till digitala tjänster. Transparensen ökar genom att

det blir enklare att jämföra tjänster mellan operatörer. Området omfattar även nya regler för ökat skydd mot bedrägerier.

Ny styrning

Enligt förslaget kommer styrningen centraliseras inom en rad områden. Det betyder att nya organ föreslås inrättas och befintliga roller stärkas. Ansvar som tidigare legat på nationell nivå kommer ligga på EU-nivå. Nationella beslutsfattande myndigheter såsom Post- och telestyrelsen (PTS) går till att bli en genomförande myndighet inom ett EU-ramverk.

Region Stockholms yttrande

Region Stockholm ser generellt positivt på EU-kommissionens förslag. Förordningen kommer att bidra till att stärka utbyggnaden av en säker digital infrastruktur bland EU:s medlemsländer. Region Stockholm kan konstatera att vissa delar av förslaget inte påverkar Sverige i någon större utsträckning. Det gäller framför allt förslagen som rör utfasningen av koptarnäten då detta redan har genomförts i Sverige. Region Stockholm framhåller dock att koptarnätet kan fungera som ett alternativ för att skapa redundans i kommunikation i de länder där avvecklingen ännu inte skett.

Region Stockholm instämmer i att ett radiospektrum där spelreglerna är desamma och tydliga i alla länder, tillsammans med ett EU-gemensamt anmälningsförfarande kommer underlätta för mobiloperatörer att verka på en större integrerad EU-marknad. Det ger möjligheten att rulla ut infrastruktur brett i medlemsländerna samtidigt. En fragmenterad marknad som idag leder till långsammare och dyrare utbyggnad. Genom att ta bort tidsbegränsningarna för radiospektrum menar EU-kommissionen att aktörerna ges en långsiktighet i deras investeringsplaner. Region Stockholm ser dock tydliga risker med detta förfarande då det finns oklarheter vad det innebär för konkurrensmöjligheterna för aktörer som står utanför en telekommunikationsmarknad där spektrumet är tilldelat andra aktörer. Riskerna är att det skapas en oligopol-liknande marknad som blir svår att överblicka och att styra från nationell och regional nivå. Det kräver samtidigt att tillsyn av aktörerna som finns på marknaden utan tidsbegränsning genomförs, så att aktörerna möter de krav som ställs.

Region Stockholm ställer sig positivt till att säkerhet och beredskap får nya och skärpta regler, men ser samtidigt en risk i framtagandet av den gemensamma beredskapsplanen. Det bör tydliggöras hur informationsdelning mellan medlemsländerna och EU-institutioner ska hanteras när det gäller skyddsvärd information och nationella säkerhetsintressen. Förordningen behöver tydligare klargöra gränsdragningen mellan EU:s gemensamma samordning och

medlemsstaternas ansvar vid operativ krishantering. Samtidigt får ramarna i beredningsplanen inte begränsa medlemsstaternas handlingsutrymme. Därtill anser Region Stockholm att det fortsatt behöver finnas utrymme för att vidta nationella åtgärder för att säkerställa ett starkt skydd av samhällsviktig verksamhet. Förordningen behöver dessutom förtydliga kopplingen mellan krav på säkerhet i leveranskedjor för informations- och kommunikationsteknik och medlemsländernas ansvar för säkerhetsskydd.

Region Stockholm ser risker med en centralisering av styrningen av EU:s digitala infrastruktur. Samtidigt som förenkling och harmonisering av regelverk kan effektivisera utbyggnad och telekommarknaden finns risken att hänsyn till nationella, regionala och lokala förhållanden minskar i en *one size fits all*. Den svenska lands- och glesbygden skiljer sig mot EU:s definition av glesbygd. Utbyggnad av digital infrastruktur och digitala tjänster är ofta beroende av skräddarsydda lösningar för regionala och lokala förutsättningar. Sveriges bredbandsutbyggnad skiljer sig dessutom från resterande EU, då den svenska bredbandsutbyggnaden skett genom mindre aktörer såsom stadsnät och ideella fiberföreningar. En större marknad och en förordning som fokuserar på marknadslogik kan leda till konsolidering där större företag dominerar samtidigt som fokus hamnar där det finns kunder – i tätbefolkade områden. Det är därför positivt att förslaget säkerställer rätten för allas tillgång till internetanslutning med gigabit hastighet och telefon.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Emma Lennartsson
Regiondirektör

Anton Västberg
Utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag

1. Europeiska kommissionens förslag till förordning om digitala nät KOM(2026)16

Beslutsexpediering

1. Finansdepartementet

Godkänd av Emma Lennartsson, 2026-03-16